

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

Gazetă ese de 2 ori: Joi'a si Duminecă, Fătă, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$, 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2\frac{1}{3}$ galbini mon. sunatòria.

Anulu XXXVI.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 53

Brasovu 20|8 Iuliu

1873.

Brasovu 15 Iuliu n. 1873.

(C) „Pester Lloyd“ diuariu guvernamentale reproduce si se pare ca sustiene observarea facuta de „Reforma,” ca miscarea natiunalitatilor devine din ce in ce mai vehementa. Serbii, Valachii, Slovacii si Sasii reimprospeteaza nemultiamirile si pretensiunile loru. Deci guvernulu se fia cu precautiune si se pasiesca cu energia contra ori carei miscari.“ —

Sermana libertate constitutionale! —

Este timpulu supremu, că se incete una data orce provocare de indignatiune si de revolta spirituale, ce se face prin aplicarea de termeni despretiitori si batjocoritori.

Numirea Valachu in sine nu este numire de batjocura —; inse intențiunea celui'a, ca o mai aplica astazi, nu este si nu poate fi alta, decat o despretiuire si vatamare a unei natiuni, care face o parte insemnata din poporatiunea apartienetòria la Corón'a St. Stefanu.

Noi scimu prea bine si suntemu deplinu convinsi, ca maghiarii atatu de multu ne voiescu binele si progressulu nostru, in catu s'ar' tiené prea fericiți, déca ne ar' poté aduce la starea d'inainte de 48. Probe de atare bunavointia ne dau in tòte dilele. Inse de o astufeliu de fericire i-a ferit Dumnedieu! Si de ar' aplicá numiri mai batjocoritòrie, de catu cum este cuventulu valachu — nici ei nu se inaltia mai susu, nici noi nu cademu mai diosu; ci resultatulu realu este, ca continuandu a turná oleiu pe focu, ei insii voru precipita reulu. — Deci pentru binele publicu si liniștea comuna, protestamu contra ori caroru epitate insultatòrie si ceremus se ni se respecteze natiunea asia, dupa cumu i se scurge pung'a prin contribuirile grele si i se stórc poterea prin sarcinele nesuportabili.

In ceea ce privesce miscarea natiunalitatilor sustinemus si noi, ca acésta devine din ce in ce mai vehementa, ba constatamu chiaru, ca fenomenulu acesta este unu reu, este o rana in corpulu statului. Pentru de a delaturá reulu si pentru de a vindecá ran'a, trebuie se-i cunoscemu causele. Prin cine si prin ce se produce miscarea natiunalitatilor? — Fortia maghiara si mesurele nenaturali, ce se aplica peutra nimicirea natiunalitatilor si amalgamarea loru in cazarulu maghiarismului.

Éta causele reului, éta de unde provine ran'a in statulu maghiaru. Incetati cu fortia maghiara si cu mesurele nenaturali! Respectati dreptatea si constitutiunea cea adeverata; Lasati fia-carei natiuni desvoltarea, dati uni cuique suum si miscarile voru incetá. Romanii -si iubescu patria loru că si maghiarii, si voru fi purarea multiumurii si linistiti, déca voru avea aceleasi drepturi, aceleasi beneficiuri, care le au maghiarii in patria acésta.

Potu se fia ei multiumiti si linistiti, candu chiaru in contra legilor, cari si altufeliu suntu destulu de asupritore, li se rapescem limb'a, cum sa iu templatu acésta in districtulu Fagarasiului si in comitatulu Zarandului, in aceste dòue tienuturi curat romanesci? Ni se denegi dreptulu de viétia si de esistintia; urmáza de aci, că se ni se denegi si dreptulu de a resuflá si a suspiná de durere? — Ce pretensiune! Ce politica órba! Nu destulu cu statu; amintitiele foi mergu mai departe si consiliaza guvernulu, că se fia cu precautiune si se infene cu energia orce miscare, recomanda cu alte

cuvinte aplicarea mesurilor celor mai aspre pentru sustinerea liniștei si a ordinei. Frumóse consilia! Frumóse ratiuni! La acéste reflectam numai atatu, ca rabdarea poporului tiene numai pana la unu gradu óre-care, si ca cód'a intinsa peste mersu se rumpe fora vóia. —

In Francia a facutu sensatiune reproducerea prin diurnale a unei cuventari, care a tie-nut'o generalulu Manteuffel inainte de departarea sa din Belfort, catra autoritatatile locale francese. Generalulu acesta prusianu dise intre altele: „Patriotismulu si bogati'a isvóreloru de ajutorire (resurselor) ale Franciei este atatu de mare, incat u invingerile trupelor germane asupr'a celor francese suntu gloria cea mai mare. In pucini ani Francia -si va recascigá influenti'a sa in Europ'a.“

Marturisirea poterei nedesecavere francese facuta de catra unu generariu alu garnisonei pruse inaintea autoritatilor francese ale Belfortului, care pre tempulu resbelului s'a distinsu prin resistintia cea mai energica contra atacurilor inimice, e o intemplare surprindetória si nu fara insemnatate. Amicul Franciei n'au decat se se bucuru si se grătuleze francesilor de stralucitulu testimoniu, datu loru din partea gen. Manteuffel. Acestu comandante e celu mai nepopularu in Prusi'a si cu tòte aceste jóca rolu mare si forte influintiatoru, fiindca posede increderea imperatului Wilhelm. De aceea si intréba „Schlesische Presse“ in mania ei: „Amu vré se scimu, déca posede gen. Manteuffel privilegiul că pe langa persóna sa — ceea ce facu mai de multe ori — se mai dè de golu prin vorbirile sale si pe Germania? Francesii chauvinisti, scrie

„S. Pr. mai departe, potu se tienă cuventele lui Manteuffel de unu efucusu alu grigei nemtiesci facia de resbunarea viitora francesa si prin acésta potu de nou se se incuragieze. Cei pasa gen. Manteuffel in pozitüne sa că comandaute alu trupelor ocupatorie, de influenti'a Franciei in Europ'a?“ In tonulu acesta -si versara jurnalele prusiane veninulu, care li-lu produse cuvintele susu citate ale politicosului generalu de Manteuffel. Fia-care citoriu lesne va intielege, ca in fondu totu „ingri-girea nemtilor“ vorbesce din tòte espectoratiunile loru. —

Érasu dela expositiunea universale.

Galeria Romaniei. Pana ce la alte po-póra se publica foi periodice si illustratiuni artistice speciali, care se occupa numai cu expositiunea dela Vien'a pe tempulu duratei sale, pana atunci dati se ne occupam si noi celu pucinu de ceea ce este alu nostru, bunu, reu, frumosu, nefrumosu, cumu va fi, pentru că se ne cunoscemu.

Cumu ai esitu din Ungaria si ai ajunsu prin Russi'a si prin Grecia in Turcia, apuci in stang'a prin una galeria, in a carei midiulocu vei vedea susu inscriptiunea **Rumania**. Cei mai multi visi-tatori nu se uita la acea inscriptiune, apoi inse'i audi dicundu: „Ist das auch eine ungarische Abtheilung? Aber die Soldaten sind meist französisch gekleidet?“ Spatiulu ce s'a datu Romaniei in expositiunea centrala este de 657 metre franc. patrate.

Spatiu destulu de mare pentru obiecte relative asia de pucine, pentru a d. e. tiéra că Spania inca are numai 605, Portugalia 519, Hollandia cu industri'a sa cea frumósa 880 m □.

Acum se vedem, ce au asediato moldav-romanii in acelu spatiu, pre care l'au desfacutu in dòue parti principali.

Indata la intrare de una si alta parte intem-pini cateva figuri plastice romaneschi, cumu, duoi ostasi in uniform'a trupei respective, unu june tie-ranu, una femeia tenera, una mirésa, una calugariu s. a., era pe paretii 2 tablouri séu cadre mari, 3 mai mici si alte vreo 26 mici, acestea copiate din vieti'a tieranésca cu mare fidelitate de artistu, parte mai mare femei. Mai incolo alte dòue despartamente totu pe langa paretii, asediate facia 'n facia, incarcate de costume nationali si alte tiesaturi si cuseturi femeieschi, forte interessante si ca-racteristice, care facu onore femeilor din locurile si districtele de pe unde suntu adunate, anume din districtele Gorju, Dolju, Vâlcea (in Banatulu Craiovei), Romanati, Muscelu (Campulungu), Dambovita (Tergoviste), Braila, Putna, Romanu s. a. In alte 2 despartamente afli totu numai costume barbatesci de forme diverse, cusute si chindisite in stilulu fia-carui districtu din care suntu adunate; aci gaietanu (sinoru, sitore) jóca rola mare, că in tempuriile vechi. Totu in acelea dòue laturi se vedu sarice, peptarie, cisme, era din spatiu in spatiu mai multe covora séu tapete de casa, care in Romani'a se numesc scórtie, si mai multe din ele suntu prea frumóse si prea bine lucrate, industria domestica solida. Urmédia érasu mai multe cadre s'au tablouri (imagini) parte mai mare nationali, ca-ci adeca art'a picturei este bene representata; macaru de ar' fi totu asia si altele.

Mai inlaintru totu pe langa paretii vedi piele-ria (piei argasite si preparate), blanaria si mai multe fere selbate de ale tieriei preparate (im-plute), — sielaria, panuraria, flanelaria, acestea inse mai totu ordinarie.

Acum se ne reintorcemu si se apucam pe midiulocu. Aici damu preste una collectiune de vestimente si alte odore séu paramente besericesci vechi, adunate de pe la monastirie, că martore ale industriei vechi; apoi érasu costume, tieseturi, cuse-turi si brodarii nationali; una alta collectiune de obiecte mai totu straine, era nu romaneschi, apoi cuseturi si modelle de scriptura de ale fetitielor din asilulu Elena Domna; in altu dulapu manufacturi moderne, cumu pelarii, caciule, cutietaria fina, instrumente musicali, alamaria, metasaria (ne-lucrata) si tieseturi de metasa *), confetaria (Capsia din Bucuresci), perieria, lana si tieseturi de lana, curelaria solida (Haieciu), sapunaria, luminari stearine, tabacu séu tutunu de calitatii diverse si — monopolulu representatu.

Unu micu salonu, cumu amu dice boierescu, mobilatu cu óresicare eleganta.

In partea a dòua séu cea din fondu, a ga-leriei romaneschi suntu asediate in forme si figure diverse productele pamentului romanescu si unelte economice, precum: vinuri, vinarsuri (rachiu), ru-muri, aluaturi fine (fidea), petroleuri, ape minerali, tòte cerealiile, toti arborii si arbustii cati cresc in tiéra, passerile tieriei, carbunii de pétra din diverse tienuturi, pietraria pana la marmoru, vase de lemn

*) Ce se dice borangicu pe turcesce.

si de lutu, ploscaria, funaria, doue trasuri, aratre sau pluguri. Din acestea una parte considerabile este reprezentata frumosu prin grupa ce se vede asiediata sub firm'a scolei de agricultura dela Bucuresci. Totu in a dou'a parte se afla si una collectiune de asia numite tablouri si pasagiuri luate din capitala, districte si monasterie.

Ostea Romaniei este reprezentata prin vre 8 figure plastice, facute in marime naturale si cu tota armatur'a loru.

De alte collectiuni romaneschi nu'mi mai pociu aduce aminte; catalogu romanescu nu am, pentru ca nici pana astazi in 2 Iuliu nu l'am vedutu nici pe la locurile pe unde se vedu cataloge, prospecte, planuri, descriptiuni; dera me va obliga forte, ori-cine -mi va correge errorile mele.

Romani de aceia, carii au vedutu in a. 1867 expositiunea romanesta la Parisu, afirma in unanimitate, ca acesta romanesta dela Vien'a este neasemenat mai buna decat a fostu cea de atunci, adaoga inse cu destula neplacere, ca fia din indolenti'a si nescienti'a populatiunei, fia din misieli'a, lenea si nepasarea autoritatilor administrative, nici acesta expositiune romanesta n'a esitut de locu asia precum potea sa esa prea usioru si prea bene, pentru spatiu ar' fi mai fostu de ajunsu, unde se se fia asiediata alte si alte obiecte nenumerate, care ar' fi meritatu ca se fia infatiosiate inaintea lumii.

Celu care va vof se faca comparatiune intre expositiunea Romaniei si intre expositiunile altorui tieri de starea si conditiunea acesteia, se ia la templu seu catalogulu celu mare, generale, care va esi dilele acestea completu si se-si faca de lucru tragundu paralelle, ca nu'i va parea reu, era celu care poate, se merga la facia locului si se invitie acolo, se'i ajunga pe tota vieti'a sa. Era cei passionati pe politica, de fruse mari si late, se merga celu pucinu de vre 100 de ori in galeriile sau halele cele mari de machine, in diversele pavilione industriale particularie, in halele de agricultura, in scolele de modellu, ca se vedea ce felu de politica facu alte popoara, mai inainte de a voi se-si mesure cu cineva poterile. **•**

Protocolul

siedintiei III. din 3 Iuniu a congressului archidiocesanu gr. c. alu Albei-Iulie si Fagarasiului, convocatu pre 1 Iuniu 1873 in trebile scolare archidiocesane.

(Capetu).

20. Presedintele invita comisiunea de siese, ca se-si faca reportulu, der' dupa ce acesta prin presedintele seu d. Ios. Hossu face cunoscutu adunarei, cum ca operatulu ce e dreptu si l'a inchisau, scrierea reportului inse va fi numai pre manegat'a, la propunerea lui Ar. Densusianu se provoca comisiunea petitiunaria si de motiuni, ca se reporteze dens'a.

Presedintele comisiunei din urma d-lu Mich. Crisanu reportedia, ca la acesta comisiune, afara de suplic'a docentilor din giurulu Clusului predata din congressu, a mai incursu la comisiune una petitiune a reprezentantilor din scaunulu Ciucu si Treiscaune de datulu 3 Iuniu 1873, in carea se roga, ca acestu congressu se essoperdie, ca scolele confes. gr. cat. din numitele scaune se fia impartasite din venitulu muntilor revindicati; apoi una motiune cu unu proiectu de adresa subscrisu de mai multi membri ai congressului.

Mai antaiu predare comisiunea adunarei motiunea memorata, pre langa reportulu de sub G), si o recomanda adunarei ca apta spre a se luau spre pertractare. Presidiulu indata si intréba adunarea, ca voiesce indata a luau sub pertractare motiunea acesta? Congresul la propunerea dd-lor G. Baritiu si Ios. Hossu

, decide, a amenau pertractarea acestei motiuni pre siedint'a de mane."

Se pune apoi sub pertractare reportulu comisiunei asupra petitiunei docentilor din giurulu Clu-

siului, cititu prin notariulu comisiunei I. Cretiu, si alaturatu sub H). Fiendu ca acestu reportu per tractedia 4 puncte ale suplicei separatu, asia separata se pune si la ordine. Anume

1. cu privire la punctulu primu alu petitiunei in carea se cere dela congressu, se faca pasi ca acei §§-i din legea de instructiune Art. 38 din 1868, cari suntu in defavorul scoleloru confesiunali, pre calea legalativa se se modifice, er' cei favoritori pentru scolele comunali se se estinda si asupra scoleloru confesiunali, comisiunea propune compunerea unei reprezentatiuni catra inaltulu ministeriu reg. de cultu si instructiune, ca inca in sessiunea prezinta a dietei se substerna acestei-a unu proiectu modificatoriu pentru legea de instructiune in directiunea oftata. Dupa ce la acestu obiectu vorbescu Sim. Balantu, Gabr. Popu, Lad. Vaida si altii, la propunerea lui Ios. Popu

adunarea apretiesce si din partea sa cele desfasiurate in suplic'a invetiatorilor cu privire la defectele legei de instructiunea publica, facia cu scolele confesiunali, si decide a se folosi de motivele aduse manedii intr'altu locu, unde de nou se va subleva acestu obiectu.

2. Cu privire la crearea unui fondu archidieci pentru pensiunarea si ajutorarea docentilor, a vedovelor si orfanilor loru, fiendu comisiunea de parere, ca deslegarea acestei cestiui pre langa tota urgenti'a sa se se amane pana la regularea definitiva a dotatiunei docentilor, dupa ce Gr. Silasi dechisera caus'a de neamenavera, la propunerea lui I. Hossu sprigionita de G. Baritiu, Ar. Densusianu, Gabr. Popu, Al. Micu si altii, in fine

se decide, ca obiectulu se se delege spre per tractare unei comisiuni speciali, er' cu compunerea acestei comisiuni se se incredintiedie ven. ordinariu metropolitanu.

3. Cu privire la acea cerere a docentilor, ca in casulu, candu congressulu de facia ar' elucrata unu statutu pentru sistemisarea scoleloru, se se porde contu si de mai derupta impartasire din stola a invetiatorilor, cari implinesc si servitu cantorale. Congressulu primește si din parte-si opiniunea comisiunei, ca dupa ce aici regularea stoleloru nu e obiectu de pertractare, ba nici tienatoriu de competitii'a acestui congressu, cu rezolvirea acestei cestiuni nu se poate ocupá.

4. Incatut se atinge de ultimulu punctu alu petitiunei, unde se propune neamenat'a infiintare de reunioni archidiocesane si districtuali de docenti, sprigionindu comisiunea in principiu petitiunea docentilor, recomanda congressului, ca se o predre veneratului ortinariu spre a midiulocu punerea institutiunei dorite in praxe. — Dupa ce mai multi au vorbitu la obiectu, din motivulu, ca infiintarea de reunioni trebue se fia effusulu spiritului de asociare acelor ce voiescu a intrá in reunioni,

adunarea partenesce si doresce fierbinte infiintarea reunioniilor de docenti archidiocesani si districtuali, si recomanda cu caldura si cu totu-adinsu nu numai invetiatorilor nostri, ci si tuturor auctoritatilor nostre besericesci, latricea ideei si sprigionirea infiintarei ataroru reunioni salutarie *).

In privinti'a petitiunei representantilor din Ciucu si Trei-scaune de cuprinsulu mai susu indicat, comisiunea in reportulu seu aici sub I) alaturatu propune reieptarea acelei-a, din cauza ca nu o afla destulu de calificata spre a face din parte-si representatiunea ceruta catra inaltulu regim. — La acestu obiectu, dupa ce d. Ioane Auranu face pre largu istoriculu muntilor revindicati din scaunele prememorate, si dupa ce se silesce a demustra indreptatirea populatiunei rom. de religiunea gr. cat.

*) E timpulu se ne occupam inca de pe acum — forta neci o amanare — cu infiintarea acestei reunioni ramurite, care se aiba in statute si unu paragrafu, prin care se se determine tienerea adunarii tuturor barbatilor de scola romani fora deosebire confesiunale la totu lustrulu (5 ani) in obiectulu culturei pure nationali. Numai asiua vomu reinvia cultura nationale. Red. „Gaz. Tr.“

la venitulu acelora munti, d. Ios. Hossu, apoi Ios. Popu considerandu cestiunea a se tienă cu totul de resortulu administratiunei civili, partinescu propunerea comisiunei. D. Ign. Siolnai din motivele propuse de d. Auranu apela de nou petitiunea, er' d. Gr. Silasi fiendu de parere, ca dora pre calea administrativa-besericescă s'ar' potrivit sprigini dorinti'a petitorilor, incatut aceeasi stă in legatura cu caus'a scolaria,

, congressulu decide, a transpune aceasta suplica Excelentiei Sale metropolitului spre mai departe rezolvire."

21. Cu aceste siedint'a se inchia, er' siedint'a mai deaproape se desfinge pre manedii la 9 ore.

S'a incheiatu si subscrisu D. c. m. s.

Pest'a, 8 Iuliu 1873.

Potrivit voru fi unii dintre onoratii lectori, cari n'au datu si nu dau multu pre specturatiunile, ce unii trebuie se faca facia de miserabilitatile ce urmedia cu redicata in diuaristica ostrunguresca, mai alesu germana, de candu acesta a ajunsu eschisiv pre man'a membrilor unei societati desbricate de sentimintele mai nobili omenesci, pre man'a modernilor proptitori putredi, pre man'a jidovilor. Inse parerea acelora lectori nu poate fi fundata. Pentru proba, fia-mi permisul se amintescu numai două exemple prea eclatante.

Foi'a officiale a guvernului ungurescu „Budapesti Közlöny“ publicandu reportulu despre una anumita siedintia a camerei, in care era vorba si de cerculu elect. alu San-Giorgiului, din district. Naseudului . . . amintescu d'acestu cercu dicundu: „D. deputatu alu cerc. elect. Radn'a (de langa Aradu) din districtulu Chiorului (sic!) dechisera, ca va veni catu mai curendu la diet'a din Pest'a, unde se va scusa pentru absentia de pana acumu . . . (Ceea ce ingeniosulu d. deput. si facu, afirmandu ca a fostu morbosu in cele 10 lune de absentia. Modernu curagiu de granitariu.)

Foi'a semiofficiale d'aci „Pester Lloyd“ intr'unu numeru alu ei, reproduce din nu sciu ce petecu de diuariu (fresce era jidovescu) din Timisior'a (ce nu este departe de Lugosiu) scirea, ca succesorul defunctului metropolitanu Siagun'a, va fi episcopulu din Logosiu, d. Ionu Olteanu, cu atatu mai verosu, ca Olteanu fiindu deachistu de calibrulu celu mai greu si patriotu bine sentitoriu, este prea insenbutu la guvernulu ung. si vediutu la cas'a domnitoria.

Cum, cumu nu, destulu, ca redact. lui „Lloyd“ facuta, bagu séma, atenta de unu altu inteleptu la gresiel'a ce a facutu, in nr. urmatoru vine se rectifice gresiel'a facuta. Eca cumu rectifica: Scirea ce amu reprobusu dupa diuariulu temisianu este de a se indreptá, de ore ce Olteanu este episcopu gr. cat., deci nu poate fi succesorul lui Siagun'a, care a fostu metropolitanu gr. or. Succesorul lui Siagun'a va fi Zvacsiovics, epulu gr. ori. alu Aradului; era in loculu acestui-a va fi archimandritulu Miron Roman. Inse — dice inteleptulu jidovu dela „Pester Ll.“ — neci acesta versiune nu poate sta, pentru ca Zvacsiovics (vré se dica Ivacicovici) este episcopu greco-catolicu. (Preste mersu jidovesce minunatul!)

De abie apoi in alu treilea nr. „P. L.“ informatu cumu se cade de vre unu bine cunoscutoriu de causa, vine si, nimiciudu totu cate a ghicitu pana acum'a, da imbetatilor sei cetitori, deslucirele esacte si adeverate.

Acesta mai au ore lipsa de comentariu? Se audia ca contele Szapary, ministrul de interne, va caletori la Ardealu, unde va cerceta si fundulu regescu. Sasii, more patrio, negresit u voru comanaci pana la pamantu; voru face dora chiaru si arcuri de triumfu, precum faceau guvernatorilor militari si civili pre tempulu absolutismului; voru implé urechile ministrului cu multe neadeveruri indatenate facia cu noi; i voru da si garda de onore de preuti sasesci, cari, de si luterani, voru incerca a imbetá si obnubila cu mirha si temaia creerii ministeriale.

Efectul acestei manifestatiuni de bucuria esaltata, a informatiunilor sincere, sasesci, va depinde dela tari'a sau debilitatea sistemului de nervi ai jurnalui ministru-magnat.

Speru ca romani din fundulu reg. nu voru ramane in dererul sasiloru, informandu barbatesc, esactu si fideliu pre d. ministru despre starea fund.

reg. Comanacirile turcesci, fanfaronadele bisantine si lingusirii sasesci, le potu lasa celor cari suntu nescuti pentru d'acestea. Virtutea miserabililor este lingusirea.

Era vorb'a ca Szapáry ar' fi vediut de lipsa se caletoréscă si priu districtulu Fagarasiului; inse-dupa scirile mai recente ministrulu n'ar' mai tiené de lipsa a ostenu si pre acolo. Póte ca aceste sciri s'a nascutu fain'a chiaru dupa ce se respandise ca Szapáry va merge in tiér'a lui Negru Voda.

Totii deputatii, cari nu suntu din Pest'a, precum si ministrii, afara de alu finacialoru, Kerkápoly, s'a imprascatu dupa amenarea siedintelor . . .

Lupta inversiunata, invinuiri vehemente, demascati infricosiate, inse numă pre spinarea papi-rului, s'a escatu intre diuariele epusestiunii estreme si intre a celei centrale, pentru ca cea din urma dela unu tempu in cōcē, paresindu cele mai multe puncte cardinale din program'a ei originaria, lucra-grosu pre man'a guvernului actuale, astufelui, in catu se respandise si fain'a, ca capii opusestiuni centrale voru ocupă nu sciu cari scaune ministeriali. Mare minune. Pare ca nu suntemu de multu in chiaru cu astufelui de aparintie; pare ca nu cunoscem motivele si scopulu astorufelui de certe unguresci. In necadiu te lipesci si de unu puiu; d'apoi stang'a se nu se lipescă de drépt'a, si guvernul de opusestiune?! Cine dice ca in camer'a ung. suntu partide unguresci? Ratecire colosală. Acolo suntu lupte personale, inse nu de principia, si scopulu loru nu este dreptatea, ci egoismulu! Din acésta causa tiér'a si natiunile ei innóta in fericire pana dupa urechi.

Coresp.

REGULAMENTULU

pentru disciplin'a besericésca in România, votatu de sinodulu besericiei autocefale ortodoxe romane din România in sied. sa din 22 Maiu 1873, sanctionatu de Domnitoru prin decr. din 7 Iuniu 1873, nr. 1183.

(Urmare.)

Judecat'a eparchiala.

CAPITOLULU V.

Sfer'a judecatiei eparchiale.

Art. 48. Judecatiei eparchiale suntu supuse persónele de tagma besericésca, atatu santitii servitori, precum: preutii si diaconii, catu si servitorii besericesci, precum: cantaretii, citetii, paraclisiarhii si monachii:

- In casu de abatere dela datorintiele chiamarei si a serviciului loru dela buna orenduélă si buna conduită.
- In reciprocele certe ce se potu iscă intre aceste persóne, incatu privesce chiamarea si serviciul loru besericescu.
- In urmarea reclamarilor ridicate asupr'a veri-unei persóne besericesci din partea ori-cui, despre atacuri, abatere dela datorintie etc.
- La casu de calcarea legilor tierei.

CAPITOLULU VI.

Regulele generali la judecarea persónelor besericesci.

Art. 49. Delictele persóneloru besericesci contra datorintieloru chiamarei loru, contra bunei oren-dueli besericesci si a conduitei loru, potu a se urmari:

- Dupa reporturile protoereului respectivu.
- A ori-carui din membri clerului.
- Dupa suplicele poporanilor seu incunosciintiarilor din partea autoritatilor civile.
- Dupa adnotatiunile din liste de conduită.
- Dupa scirile ce au potutu ajunge la episcopul eparchiotu pe orce cale.

Art. 50. Persón'a besericésca acusata in veri unu delictu gravu se suspende din serviciulu seu pana la disculparea sa; inse se lasa si la chibzuirea episcopului, déca trebue a se suspende acusatulu, seu nu, judecandu dupa gravitatea casului si conduit'a precedenta a acusatului.

Art. 51. Episcopulu priveghiaza că cercetările se se faca cu esactitate si in termenile stabilite de procedur'a judecatiei eparchiale.

CAPITOLULU VII.

Mesurile de penalitate si coregere.

Art. 52. Mesurile de penalitate si coregere ce se aplica de judecat'a eparchiala persóneloru besericesci suntu:

- Lipsirea santitiloru servitori de trépt'a e-rachica; er' a servitoriloru besericesci de serviciulu loru;
- Oprirea provisoria de serviciu;
- Departarea dela beserica unde au servit si inlocuirea cu altulu;
- Luarea rangului onorificu;
- Canonisire provisoria la resiedint'a archie-résca;
- Canonisirea **cu metanli**;
- Dojana aspra;
- Observatia.

Art. 53. Se supune lipsirei de trépt'a erar-chica una persóna besericésca, déca s'a constatatu cadiuta in vre una fapta criminale.

Art. 54. Se lipsesc de trépt'a sa persóna besericésca, care va bate pe cine-va si mai alesu de va fi facutu acésta in timpulu officiului divinu (canonulu 27 apostolicu); de asemenea déca va produce scandalu in beserica in timpulu officiului divinu, prin cuvinte seu lucrari necuvintiose, cari ar' fi impeditatu urmarea officiului.

Art. 55. Santitulu servitoriu ce ar' cutesă a seversi officiulu divinu in beserica seu afara, fi-indu in stare de netrezie, pentru antai'a óra se se oprésca de lucrare preotiei pana va dă probe de indreptare; er' pentru a dôu'a óra se se oprésca cu deseversire (can. 42 apost.).

Art. 56. Persónei besericesci, care prin cuvinte seu lucrari necuvintiose, va aretă nerespectu-catra cas'a lui Dumnedieu, catra santele ei obiecte si asiedieminte besericesci, precum acele pentru posturi etc., antai'a óra i se aplica una aspra dojana archierésca, aducandu-i aminte fric'a de Dumnedieu, santien'a locului si insemnetatea chiamarei séle. Dojana aspra se insociesce cu canonisire de metanii, dupa chibzuirea episcopului in beserica seu in cas'a archierésca. La recidiva se opresce de servirea sancta dela 1—3 luni, dupa cum se va socoli.

Neindreptanduse nici dupa acésta certare, se va lipsi de loculu ce occupa la beserica, pana ce va dă probe de definitiva indreptare.

Totu asemenea se va urmă cu clericulu carele, uitandu-si datori'a sa de persóna spirituala, se va amestecă in affaceri contrarii caracterului seu spiritual, va propagá ura si desbinare in societate, nesupunere de legi si la ordinea sociale prin cuvinte, scrieri, participare la adunari ce ar' tinde la resturnarea ordinei publice.

Art. 57. Preutulu care din neingrigire catra datorint'a chiamarei sale va lasă se móra prunculu fara botezu, seu bolnavulu fara sant'a cuminicatura ceruta de elu, se lipsesc de parochia' aceea la care se afia.

Art. 58. Preotulu, care se va dovedi, ca a cerutu plata nelegale, seu peste buna vointia a creștinilor, pentru seversirea santiteloru serviri, se lipsesc de parochia' aceea unde se afia.

Art. 59. Nici una persóna besericésca, dovedita in fapte contrarii castitatiei si sanctitatiei tai-nei casatoriei, nu mai pote remané in tacm'a besericésca.

Art. 60. Persón'a besericésca, care se va dovedi supusa betiei, pentru antai'a óra se opresce de servire dela 2—3 luni. Déca nu se va fi indreptat, se lipsesc de parochia.

Art. 61. Prentulu ce va saversi tain'a cununiei in ver-unu modu nelegiuțu, cade sub judecata besericésca.

Art. 62. Persónele besericesci, cari, dupa tenguirile enoriasiloru, se voru dovedi, ca nu -si implinescu datorintiele chiamariloru, cari, contra legilor se amesteca in affaceri ce nu privesc servirea besericésca, si turbura liniscea comună, se se stramute la alta enoria, dupa ce mai antaiu li se va aplicá dojan'a cuvenita, din partea episcopului eparchiotu. Déca si la alta enoria ar' repeti aceleiasi urmari, atunci se se lipsesc de parochia.

Art. 63. Preotulu canonisitu cu oprire de serviciu, in timpulu opririi, se folosesce numai de jumetate din venitulu besericescu si din salariulu seu, er' cealalta diumetate se da preotului ce-i tiene loculu.

Art. 64. Nici intr'unu casu nu se pote aplicá unei persóne besericesci alta pedepsa, afara de cele prevediute la Art. 52.

Art. 65. Episcopulu eparchiotu, chibzindu dupa impregiurari bine-cuventate, pote micsioră pe-déps'a opinata a se aplicá ver-unei vinovatii.

Art. 66. Preotulu ce posede ver-unu rangu oporificu, cadiendu sub judecata pentru calcare de disciplina besericésca, perde rangulu ce l'a avutu. Se lasa inse episcopului eparchiotu latitudinea de a

conformă aplicarea acestei penalitati cu gravitatea culpei.

Art. 67. Pe temeiulu canóneloru besericesci, (sinod. II, can. VI), in cestiunile atingătoare de serviciile besericesci si de disciplina, nu este permis nici unei persoane din clerus a nazui la alta judecata, afară de cea besericésca. Cine s'ar' crede de nedreptatul la instantia I-a eparchiala, are dreptu de apel la santul sinodu. Cine nu s'ar' supune judecatiei besericesci si o ar' defaima pana in ultim'a instantia, acela se exclude singuru din clerus.

Acestu regulamentu s'a votatu in unanimitate de catra santul sinodu alu santei besericici autocefale ortodoxe romana, in siedint'a sa din 22 Maiu, anulu 1873.

Presiedinte, Nifonu, metropolitulu Ungro-Valachie.

(L. S. Sinodului)

Ministru nostru secretariu de statu la departamentulu cultelor si instructiunii publice este insarcinat cu aducerea la indeplinire a decretului de facia.

Datu in Bucuresci, la 7 Iuniu 1873.

CAROLU.

Ministru de statu la departamentulu cultelor si instructiunii publice Chr. Tell. Nr. 1,183.

CAROLU I.

Prin gratia lui Dumnedieu si vointia nativale, Domnu alu Romanilor,

La toti de facia si viitori, sanetate;

Asupr'a reportului ministrului nostru secretariu de statu la departamentulu cultelor si alu instructiunii publice sub Nr. 5,821;

Vediu votulu datu de santul sinodu alu santei besericici autocefale ortodoxa romana, in siedint'a sa dela 22 Maiu 1873;

Vediu diurnalulu consiliului nostru de ministri, incheiatu in siedint'a sa dela 1 Iuniu 1873;

In puterea Art. 15 din legea pentru alegerea metropolilor si episcopilor eparchioti, cum si a constituirii santului sinodu

Amu sanctionatu si sanctionam ce urmează:

REGULAMENTU.

Pentru disciplin'a monachale.

(Va urmă).

Reportu generale despre agendele societatei de lectura a teologilor din seminariulu archidiec. gr. cat. centrale din Blasius.

Starea casei. La inceputulu anului cas'a societatei dispunea de o suma de 130 fl. 60 cr. toti in obligatiuni. Perceptiunile in decursulu anului acestuia suntu urmat: 51 fl. că taxă dela membrii ordinari, 11 fl. dela membrii extraordinari, 15 fl. donatiune dela Reverendis. dnu Timoteu Cipariu canonico; 25 fl. donatiune dela Ilustritatea Sa dlu Michailu Pavelu Episcopulu Gherlei, si 5 fl. dela dnu Vasile Vancea economu internu in curtea metrop. la olalta 107 fl. cari adauganduse la sum'a de 130 fl. 60 cr. resulta sum'a de 237 fl. 60. cr. Subtragunduse din acésta erogatiunile de 141 fl. 24 cr., din cari partea cea mai mare s'a spesatu pentru cumpărarea opureloru, ramane sum'a de 96 fl. 36. cr., cari toti suntu elocati spre fructificare pe anul venitoriu.

Biblioteca. La inceputulu anului numera 267 opuri in 432 vol., la acestea adauganduse cele incuse din anul curent in numeru de 30 opuri in 46 vol., sum'a in prezente este egale la 297 opuri in 478 vol. Acestea suntu din diverse ramuri ale literaturii pr. religiose, morali istorice, nationali, juridice, poetice, opere teatrale, pedagogice, filologice, politice, filosofice, legislative, agronomicice etc.

Diaria pre an. 1873 ne au venit 15, si inca 14 romanesci si 1 francezu, si aceste parte abonate de venerata superioritate semin., gratuite. Si anume diariale cari ne au venit gratis suntu: „Transilvania“ „Romanul“ „Convorbiri liter.“ „Semenatoriu“ „Revist'a Scientifica“ „Folia Scolastica“ „Reform'a“ si „L. Aliance Latino Ruse“, pentru cari onoratiloru dni redactori ai acestor organi pretiuite in semnul de stima si recunoscintia le aducem sincer'a nostra multumita, rogandui totuodata, că si pre venitoriu se-si manifesteze atare generositate facia cu societatea nostra.

Opuri donate societatea a primitu in anul acesta urmat: „Istori'a Transilvanie“ de dlu Benjamin Popu prof.; „Schemat. clerului archidiec.“

pre 1871 de dlu Iosif Vancea canc. metropo., „Calendariu pre 1873“ de dlu Georgiu Brateanu oficialu la institulul de creditu „Albin'a“, „Codicele penale“ de dlu Stefanu Cacoveanu teol. in Vien'a, „Diorile Bihorului“ de dlu Ioanu Popu teol. a. I., „Istnellen valo Társakodás“, de dlu Ioanu Popu din Orlat, „Doruri si sperantia“ de Dr. I. C. Dragescu, „Principia generali si speciali de religiune“ de Dr. Ioanu Ratiu prof. de teologia, „Epis-tola deschisa“ de Ilustritatea Sa dlu Ladislau Vaid'a, 2 exempl., „Papnevelde“ de dlu Gedeonu Blasianu prefectu seminariale, caroru le aducemiu viu'a nostra multumita. Totu cu acésta ocasiune aducemiu tributul de recunoscientia aceloru marinimosi barbati, cari interesati de progresulu tinerimeei in totu anulu succurgu intru ajutoriulu societatei nóstre, intre cari cu respectu si profunda reverintia vomu amenti numai pre Esceleti'a Sa prea bunulu nostru Metropolitu Dr. Ioanu Vancea de Butes'a, care de candu a ocupatu scaunulu metropolitanu, in totu anulu consolidéza bas'a societatei donandu cate 50 fl., si pre M. O. D. Ioane M. Moldovanu prof., pre care cu totu dreptulu ilu potemu numi mad'a cea drépta a societatei nostre pentru bunavointi'a si pentru numerosele fatigie ce le pune in totu anulu pentru acea, ca-ce prin densulu ne amu procuratu si ne procuramu tóte opurele si tóte cele necesaria spre promovarea benelui si scopului societatei.

(Va urmá.)

Noutati diverse.

— In „Corespondint'a Slava“, nr. 52 alu fóiei citim intr'unu „avisu catra cititorii“ urmatóriile: „Astazi apare „La Corresp. Slave“ pentru ultim'a óra, de óre ce situatiunea politica si finanziaria a devenită pré defavorabila pentru de a permite fóiei nóstre o desvoltare fericita.“ Redactiunea -si reserba cu tóte aceste de a face se reapara „Corr. Sl.“ indată ce-i va fi posibilu. —

— Unu nenorocitu omu june, care era ocupatu la unu ceasornicariu din Rom'a, s'au fostu aruncatu, in Tibru, pentru ca a pierdutu unu biletu de 500 franci pe care principalulu seu ilu deduse spre a-lu schimbá. Mam'a acestui sermanu copilu luandu de veste mórtea fiului seu s'a innebunitu de dorere. Ce cugetu omulu despre aceste dôua catastrofe, omulu onestu, care, gasindu biletulu de 500 franci, l'a ascunsu?! —

— Siahulu Persiei care dela Berlinu merse la Londr'a, unde fù priimitu cu mari onoruri, potemu dice cu entusiasmu din partea englesilor, se afla acum in Paris; francesii nu au voit u se re-mana indereptulu englesilor si asia iau preparatul o priimire catu se pote mai stralucita, ca se faca pe siahulu persanu se cunóscă gustulu si art'a francesa, care nu se teme de rivalitatea nici unei na-tiuni a lumiei. Intr'adeveru ca siahulu a si fostu incantatu de frumusetile si minunile Parisului, care inca totu este cea mai frumósa cetate in lume. Siahulu, regele regilor Persiei, care este forte curiosu si voiesce se védia totu, ómeni si lucruri, are de cugetu a visitá si Vien'a, unde va cercetá espo-sitiunea universală, care in multe ii va poté mul-tiumi curiositatea. —

— „Gaulois“, jurnalul parisianu, reproduce unu respuusu spirituelu si caracteristicu a lui Mac Ma-hon cumu urmáza: „La soareau'a de ieri dela presidencia‘ unulu din centrulu stangu, (republicanu) cuprinsu pucintelu de liber'a cugetare, espuse maresialului Mac Mahon inconveniintiele, pe cari le ar' poté presintá marea manifestatiune religioasa Paray-le-Montal. *)

— Eróre! respusne maresialulu, donitie pline de apa sancta suntu mai pucinu pericolose, de catu o litra de petroleu.

In circulu Renz din Vien'a facu sensatiune o parechia de ómeni selbatici, — tata si fiu, cari in dilele trecute s'au presentat publicului pentru prim'a-óra. Se dice ca s'au aflatu in padurile guvernamentului rusescu Kostroma acumu vreo siese luni. Tat'a numită Andrian Iulibzé este de 25 ani si fiulu seu Fedoru de 3 ani. Faci'a tatii

*) Aci avu locu unu peligrinagiu religiosu, la care au participat nu mai pucinu de 200 depu-tati clericali-monarchisti.

Andrian, fruntea, nasuln chiaru si urechile suntu acoperite de peri lungi si desi si corpulu e in mare parte imfrumsetiatu cu asemenea peri. Fiiului de 3 ani de acuma inca-i cresc mustatile si favori-tele, cari se observa bine. Acesti ómeni ai padu-rilor se presintara publicului vienesu in costumu tieranescu rusescu. —

Concursu pe furislu esclusivu maghiaru.

Pecatu de harthia si negréla a mai scrie cu dovedi, ca maghiarii ignorézia si eschidu pe cele latte natiuni dela tóte beneficile comune ale tierei facute din sudórea comuna a tuturor natiunalitatiloru, pentru fapt'a acésta se repetiesce cu tóta ocasiunea. D. e. cu dat'a Clusiu-monosturu 5 Iuliu 1873 directiunea institutului economic din Clusiu-monosturu **escrie concursu** pentru 12 fundatiuni de statu si pentru 8 fundatiuni interne ale institutului economic, inse si acésta numai in limb'a unguréscă, prin urmare numai pentru unguri; nici pomana se se avisedie si romanii in limb'a loru. Ast'a e dreptate, si considerare maghiaromana. Fundatiunile de statu suntu de 150 fl. pe anu, éra cele 8 suntu primirea cu locuintia si cu celea trebuintóse la invetiatura in institutu, fi-indu liberi si de didactru.

Juni de 17 ani in susu cu 6 clase gimn. séu 4 reali si cu calcululu eminentu, sanetosi si morali, potu concurge pentru fundatiunile de statu, alaturandu la cerere documentarea calitatiloru memorate si adaugerea atestatelor de seracia, dér' pana la 5 Augustu a. c. petituiile se fia la directiunea reg. ung. a institutului economic din Clusiu-monosturu. Se facem probe, si déca nu se va dà la romani nici o fundatiune din cele 12, se strigam că din gur'a sierpelui, in contra rapirilor anarchice ale nesatiului suprematisticu.

Convocare

la Blasiu pe **3 Augustu** a. c. st. n. la Adunarea generale a despartimentului cercuale XX alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Din siedint'a comitetului susu cercuscrisului despartimentu tienuta in Blasiu la 5 Iuliu 1873.

Se estradă prin

Dr. Iac. Brendusianu
actuante.

Avisu: A esitu de sub tipariu brosiur'a I din manualulu popularu de agricultur'a practica inestratul cu mai multe ilustratiuni despre cele mai insemnate unelte agricole, si dedicatu Asociatiunei trne pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu de **George Vintila**, inspectore silvanale districtuale. Cuprinde: Nutritiunea si compo-sitiunea plantelor; pamentulu, clasi-ficare, lucrarea si imbunatatirea lui si o participa diu capitululu despre gunoiu. Abonamentul se face la autorele in Fagarasiu. Pretiulu unei brosiure este de 40 cr., cu tramitere pe posta 46 cr. Dela 10 exempl. se dà unulu gratis. Brosiur'a II inca se va tramite catu de cu-rundu d-lorub abonanti, 4 côle suntu dejá tiparite gata *).

*) Cele-lalte diurnale natiunale inca suntu ro-gate, se binevoiesca a reproduce acestu avisu.

Nr. 1057/pol. 1873.

2—3

Concursu.

Pentru ocuparea postului de notariu comunale alu Vistea inferiore, de care se tiene Sambat'a inferiore si Besimbaculu (in districtul Fagarasiului), se deschide prin acésta concursu pana la 20 Au-gustu 1873 c. n.

Emolumentele impreunate cu acestu notariatu cercuale suntu: salariu anuale de 400 fl. v. a. la care contribue: Vistea inf. cu 210 fl. v. a. Sam-bat'a inf. cu 100 fl. v. a. si Besimbaculu cu 90 fl. v. a. apoi Vistea inferiore că locu de resiedintia are se pastredie cuartiru liberu si un'a localitate pentru cancel.

Doritorii de a ocupa acestu postu notariale, au de a-si inainta suplicele loru, proveyute cu docu-mentele de qualificatiune, la subscribulu officiu pre-toriale pana la terminulu susu numit; ca-ce celea, ce voru sosi mai tardi, nu se voru luá in considerare.

Vistea inferiore 11 Iuliu 1873.

Pretur'a Vistei

G. Boieriu.

Nr. 184 comit. f. sc. ex 1873.

2—3

Escriere de concursu.

Fiendu a se ocupá postulu de invetitoriu ad-junctu la scol'a normale din Naseudu, Monorul si Borgo Prundu, se scrie prin acésta concursu pentru ocuparea aceloru posturi.

Salariulu impreunatu cu fia-care din acestea posturi e 400 fl. v. a., cari se capeta in rate lu-narie anticipative.

Doritorii de a ocupá veri unulu din aceste po-sturi au se-si asterna suplicele documentate la co-missiunea administratória de fondurile scolari celu multu pana in **10** Augustu a. c.

Dintre concurrenti se voru preferi aceia, cari pre langa qualificatiunile prescrise voru ave cuno-scienti'a celoru-alalte dôue limbi ale patriei, adeca cea germana si maghiara.

Din siedint'a comisiunei administratória a fondurilor scolare granitiaresci.

Naseudu in 5 Iuliu 1873.

Marcusiu
presied.

Toma Mihalca
secretariu.

Cursurile

la bursa in 18 Iuliu 1873 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	fl. —	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 " 87	,
Augsburg	—	—	108 " 75	,
Londonu	—	—	111 " 15	,
Imprumutul nationalu	—	—	73 " 30	,
Obligatiile metalice vecchi de 5%	68	" 30		,
Obligatiunile rurale ungare	77	" 50		,
" " temesiane	74	" 50		,
" " transilvane	75	" --		,
" " croato-slav.	77	" 50		,
Actiunile bancii	—	—	982 "	,
" creditului	—	—	223 " 50	,

Erata: In nr. 52 col. 1 Aica joca... se cor-ge Alea jacta est.

PRAVURILE purgative gaze de dela ELÖPATAK

cuprindu in sine partile constitutive solvetóre ale apei minerale renumite dela Valcele (Elöpatak) si au in sine tota puterea vindictória a aceleia intru unu gradu inaltu.

Efectu deosebitu arata prafurile acestea la catarhe, slabitiune si spasmu de stomachu, la slabitiune de mistuire, lipsa de apetit, in pyrosi (formare preste mesura de acide), la hyperami si inflaturi ale ficatului si splinici, la secretiune si escretiune bolnavitoasa de fere, la inchiegare si concretiune de fere, si la galbinare obstinata, causate din aceste; nu mai pucinu la mucositatea fiacarui organu alu trupului; la astma (greutate de resuflare) si batatur'a animei, la atonia (slabi-tiune) si inflatulent'a matielor, la hydroptica si la plethora abdominala; cu deosebire la trengi, la catarhe de rinichi, bescica si tiau'a dulului, la formare de nesipu si de pétra in aceste organe, la catarhe chronice si inflaturi de matrice (matra), la surgeri séu pola alba, inclinatiune la motrorragia, ametiala, congestine catra capu si peptu, la sughitu obstinatu, la hypocondria si hysteria.

Pretiulu unei cutie cu 12 dosé impreuna cu avisulu despre modulu intrebuintarei este **1 fl. v. a.**

Se gasesce in tota pharmacie mai renumite, in fiacare comerciu de ape minerale si de specierii mai insemnate. Depoulu si biroulu de spedite se afia in Brasovu in apotecă lui Gregorius Szava.

3